

Motion till riksdagen 2012/13:C302

av **Jan Lindholm (MP)**

Planera för större marginaler med ett nytt klimat

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att revidera plan- och bygglagen med hänsyn till behovet av större marginaler för den byggda miljön på grund av ett nytt klimat.

Tidigare behandling

Det är märkligt att riksdagsmajoriteten tar så lite hänsyn till verkligheten. Att motivera ett avslag av förslaget i denna motion med att den nyligen genomförda revideringen av PBL genom betänkande 2009/10:CU25 är så modern att den räcker till för att hantera de problem motionen tar upp är hårresande.

Lagar och regler som är till för att hantera problemområden som är tämligen konstanta eller som förändras tämligen långsamt kan säkert ha en lång bäst före-stämpel. Men att utgå från att regler för hur samhället skall eller bör hantera samhällsbyggande utifrån de förändringar som ett nytt klimat innebär utan att ta hänsyn till ny kunskap förefaller märkligt. När den senaste omarbetningen av PBL genomfördes skedde det i en verklighet där man antog att havsnivån skulle stiga med 50 cm fram till år 2100. När riksdagen klubbade förslaget hade prognosen ändrats till en meter fram till år 2100. Idag pekar många forskningsrapporter på att isen på Grönland kan smälta på mindre än 50 år. Den stora förändring av albedoeffekten som inträffar när stora delar av ishavet ligger öppet under sommarhalvåret accelererar avsmältningen även på land. Man talar nu om sannolikheter om flera meters höjning av havsytan till år 2100.

Vi investerar i vårt gemensamma samhällsbygge med avsikten att mycket av det vi skapar ska hålla i minst hundra år och tjäna oss väl. Den revidering som majoriteten hänvisar till har inte inneburit strängare tillämpningar vad gäller riskutsatt byggande i strandnära lägen eller på marker som är känsliga

Fel! Okänt namn på

för kraftigt regn. Tvärtom har revideringen av PBL underlättat för en mer kommersiellt inriktad exploatering i mer riskutsatta lägen.

Bakgrund

Ökad variation i nederbördsmängd kan få förödande konsekvenser både för byggnader och för den mark de står på. Det finns exempel på hustak i vårt land som har rasat in för att avvattningsystemen inte kunnat hantera de extrema mängder nederbörd som på kort tid måste kunna avledas vid skyfall. Det är inte bara fastigheter som hotas av allvarliga skador vid översvämningar utan även möjligheten till kommunikation och offentlig service riskeras.

Enligt Klimat- och sårbarhetsutredningen kommer vattennivåerna i Väneren att stiga samtidigt som flera av kommunerna runt sjön planerar för ny bebyggelse nära sjön. När vattnet stiger riskerar vi en situation där post, ambulans och de boende själva får svårt att ta sig till och från sina bostäder. Det är inte ovanligt att fastighetsägare i sådana lägen riktar krav på kommunerna om ekonomisk kompensation för skadorna trots att kommunerna i många fall försökt bromsa byggande i dessa utsatta lägen. Det är svårt för kommuner att hålla emot när de är ensamma om att tänka långsiktigt. Riksdag och regering borde vara tydliga med att byggande ska ske med större marginaler till förändrade hydrologiska villkor. Exemplet på att marginalerna i dag är för små och att skyfallen blir häftigare har på senare år blivit många. Sommaren 2012 var jag själv med om ett skyfall som på 25 minuter gav 35 millimeter nederbörd.

En takpanna som lossnar från ett hustak vid kraftig vind är ett dödligt hot för en fotgängare. Att tak- och fasadmateriell blåser loss händer tyvärr ibland och kan bli vanligare om vi inte i tid ser över säkerhetsmarginalerna i våra konstruktioner. Ökade vindhastigheter i vindbyar är att räkna med. Riksdagen bör ta beslut som innebär ökade krav på all byggnation med anledning av vad ökade vindhastigheter kan kräva.

När de första initiativen till offentlig stadsplanering togs för flera hundra år sedan var skydd mot brand en av de viktigaste anledningarna till att man ville ha en offentlig planering av bebyggelse. Flera städer runt om i världen har stadsplaner som bär tydliga spår av att just denna form av hänsyn fått hög prioritet efter större stadsbränder. Klimatförändringarna kommer att innebära att vi får perioder med högre temperatur än vad vi är vana vid. Detta medför ökade risker för brand, vilket gör det angeläget att brandsäkerheten sätts högre vid planering av nya bostäder. Denna typ av problem blir allt vanligare i många länder, och vi bör ta lärdom av dem och agera proaktivt.

Ovan har jag valt att med tre exempel, ökad nederbörd, kraftigare vindbyar samt torrare värme, försöka förklara varför det är viktigt att snarast både förändra ett regelverk som gynnar kortsiktighet och samtidigt påbörja en omställning av vårt sätt att bygga bostäder och utforma vår byggda miljö. Den redan byggda miljön måste även den förberedas för de nya tiderna.

Förslag till åtgärd

Den byggda miljö vi övertagit av våra förfäder innehåller många byggnader som är långt äldre än hundra år. När vi idag bygger nytt planerar vi renoveringsintervaller på runt fyrtio år och antar att de hus vi uppför skall kunna stå i minst hundra år. Trots det tar vi inte hänsyn till det vi vet om de fysiska förutsättningarna för det vi bygger under en så lång tid. Det innebär att vi skapar framtida tekniska problem och att vi inte gör det som är det ekonomiskt bästa.

Den revidering av plan- och bygglagen som regeringen genomförde 2010 innehöll inget som förbättrar för denna verklighet trots flera förslag i den riktningen från Miljöpartiet. Snarare innebar revideringen att fler byggnader kommer att uppföras i lägen där de ovan beskrivna problemen kommer att uppstå.

En revidering av plan- och bygglagen som tar hänsyn till den numera mycket osäkra och snabbt föränderliga fysikaliska verklighet vi lever i är ingen lätt sak att genomföra. Ett sådant arbete tar förmodligen ett antal år att genomföra om det skall bli ett funktionellt resultat.

Mot bakgrund av detta bör riksdagen som sin uppfattning ge regeringen till känna att det är angeläget att plan- och bygglagen klimatanpassas snarast, bland annat med hänsyn till de problem som exemplifieras i denna motion. När osäkerheterna ökar måste marginalerna också göra det.

Stockholm den 3 oktober 2012

Jan Lindholm (MP)